

RAHOITUS-, SIJOTUS- JA TAKAUSTOIMINNAN PERIAATTEET

Inkoon kunta

RAHOITUS-, SIIJOITUS- JA TAKAUSTOIMINNAN PERIAATTEET

1. YLEISET PERIAATTEET

Rahoitus-, sijoitus ja takaustoiminnan tehtävänä on tukea Inkoon kuntastrategian mukaisten päämäärien sekä valtuuston asettamien tavoitteiden saavuttamista taloudellisesti ja tehokkaasti, riskit halliten sekä omaisuuden arvosta hyvin huolehtien.

Rahoitustoiminnalla (varainhankinnalla) tarkoitetaan kunnan oman toiminnan rahoittamista vieraan pääoman instrumenteilla. Sijoitustoiminnalla tarkoitetaan kunnan toimialaan liittyvää sijoittamista tai kassavarojen sijoittamista sekä mahdollista lahjoitusvarojen sijoittamista. Takaustoiminnalla tarkoitetaan kuntalain (410/2015) 129 §:n mukaista yhteisön velasta tai saatavasta annettavaa takausta.

Inkoon kunnan hallintosäännön 59 § mukaan:

- Kunnan rahatoimen tehtäviä ovat maksuvalmiuden ylläpitäminen, maksuliikenteen hoito, lainarahoitus ja rahavarojen sijoittaminen.
- Valtuusto päättää kunnan kokonaisvarallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista. Valtuusto päättää lainan ottamisen ja lainan antamisen periaatteista. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuusto päättää antolainojen ja vieraan pääoman muutoksista.
- Kunnanhallitus päättää lainan ottamisesta ja lainan antamisesta noudattaen valtuuston hyväksymiä periaatteita. Kunnanhallitus voi siirtää lainan ottamiseen ja antamiseen liittyvää toimivaltaansa alaiselleen viranomaiselle.
- Muutoin kunnan rahatoimesta vastaa kunnanhallitus.
- Rahatoimen käytännön hoitamisesta vastaa talouspäällikkö.

Inkoon kunnanvaltuusto vahvistaa vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä puitteet taloussuunnitelmaan perustavalle lainanotolle.

Kunnanhallituksen tehtävänä on johtaa ja valvoa rahoitus- ja sijoitustoimintaa osana talouden hoitoa. Rahoitus- ja sijoitustoiminnan toteutumisesta raportoidaan kunnanhallitukselle talouden ja toiminnan raportoinnin yhteydessä.

Muita rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteita:

- Inkoon kunta hankkii rahoituksen peruskunnalle
- Tytäryhteisöt vastaavat pääsääntöisesti itse rahoitus- ja pääomahuollostaan sekä sijoitustoiminnastaan
- Kunnan rahoitus ja sijoitukset hoidetaan euromääräisinä
- Varainhankinnan tavoitteena on turvata Inkoon kunnan maksuvalmius kaikissa markkinatilanteissa.

Kuntakonsernin rahoituksen ja maksuvalmiuden hoito on pääosin keskitetty kunnan taloushallintoon.

Kunnan taseyksikköjen rahoitus hoidetaan kunnan taloushallinnon toimesta.

Kunnan tytäryhtiöiden tulee konserniohjeen mukaan aina olla yhteydessä kunnan konsernijohtoon ennen yhtiön toiminnan kannalta olennaisten rahoitus- tai sijoituspäätösten tekemistä;

Valtuuston hyväksymän konserniohjeen mukaan tytäryhtiön on ennakoon hankittava konsernijohtoon suostumus yhtiön taloudelliseen tilaan vaikuttavissa asioissa

- liiketoiminnan merkittävä tai poikkeuksellinen laajentaminen suhteessa liikevaihtoon
- merkittävä tai poikkeuksellinen investointi
- yhtiöjärjestyksen muuttaminen
- osakeanti tai muu pääomarakenteen muuttaminen
- liiketoiminnan tai kiinteistön myyminen tai muu olennainen liiketoiminnan uudelleenjärjestely
- lainanotto tai vakuuden antaminen
- hakeutuminen selvitystilaan tai konkurssiin
- tuloksen käsittely ennen yhteisön hallituksen tilinpäätöskäsittelyä

Vaikka hankintalaki ei koske kunnan varainhankintaa, kunta kilpailuttaa kaikki merkittävät rahoitustarpeensa markkinoilla. Kunta järjestää päivittäisen maksuvalmiustarpeensa mukaisen lyhytaikaisen rahoituksen laskemalla liikkeelle kuntatodistuksia.

2. RAHOITUSTOIMINTA

Kunnan rahoituslähteitä ovat verotulot, valtionosuudet, toimintatuotot sekä vieraan pääoman ehtoinen rahoitus. Tuloilla katetaan kunnan käyttömenot, investoinnit ja lainanhoitomenot. Tavoitteena on, että velkaa käytetään lähinnä vain kunnan pitkän tähtäimen taloutta tukevien investointien rahoittamiseen.

2.1 Käytettävät lainainstrumentit

Vieraan pääoman hankinta voidaan jakaa lyhytaikaiseen ja pitkäaikaiseen rahoitukseen. Lyhytaikainen rahoitus käsittää alle vuoden pituiset lainat, kaikki tätä pidemmät lainat ovat pitkäaikaisia. Lyhyt- ja pitkäaikaista rahoitusta tasapainottamalla turvataan kunnan rahoituksen riittävyys muuttuvissa olosuhteissa.

Kunnan lyhytaikaiseen lainanottoon käytetään ensisijaisesti kuntatodistuksia. Kuntatodistukset ovat velkasitoumuksia, jotka kunta on laskenut liikkeelle. Ennen kuntatodistusten liikkeelle laskua, kunta tekee kuntatodistusohjelman erikseen kunkin rahoituslaitoksen kanssa. Lyhytaikaisen lainanoton enimmäismäärän päättää kunnanvaltuusto talousarvion yhteydessä. Kunnan on mahdollista käyttää lyhytaikaiseen lainanottoon myös pankkien luotto- tai tililimiittejä.

Kunnan pitkäaikainen vieraan pääoman hankinta järjestetään ensisijaisesti velkakirjalainoilla. Myös leasingrahoitusta ja joukkovelkakirjalainoja voidaan käyttää velkakirjalainojen sijaan. Leasingrahoitusta käytetään lähinnä irtaimistohankintoihin esimerkiksi it-laitteet, autot ja valaistus.

2.2 Varainhankinnan riskit ja niiltä suojautuminen

Varainhankinnan riskit jakautuvat rahan hintaan (korkoriski) ja saatavuuteen (maksuvalmius- ja jälleerahoitusriski)

2.2.1 Riskienhallintakeinot

Rahoitukseen liittyviltä riskeiltä pyritään suojautumaan hajauttamalla rahoitusta mm. laina-ajan pituuden, lyhennysohjelman, rahoituslähteen- ja -markkinan sekä korkoperusteen mukaan.

Korkoriskiä syntyy, kun markkinakorkojen ja korkomarginaalien muutokset vaikuttavat kunnan rahoituskustannuksiin. Rahan kokonaishintaan vaikuttavat keskeisesti yleinen taloustilanne, pankkijärjestelmän tilanne sekä rahoitusmarkkinoiden toimivuus. Korkoriski realisoituu korkotason noustessa. Riskienhallinta ja sen keinot ovat tasapainottelua tavoitellun lainarahoituksen hinnan ja riskien välillä. Korkoriskiä hallitaan hajauttamalla lainasalkkua kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin lainoihin ja laina-aikajakamalla (jakamalla lainojen eräpäiviä ja lyhennyksiä eri ajankohtiin).

Maksuvalmius- ja jälleenrahoitusriskit muodostuvat talous- ja markkinatilanteen aiheuttamista rahan saatavuusvaihteluista. Epävarmassa markkinatilanteessa erityisesti pitkäaikaisen rahoituksen saatavuus markkinoilta voi vaikeutua. Kunnan maksuvalmiusriskiä hallitaan kassasuunnittelulla sekä laina-aikojen hajautuksella. Keskeinen rahoitusriskin hallintakeino on investointitason mitoittaminen kunnan tulorahoitusta vastaavaksi sekä kunnan velkaantumistasen rajoittaminen.

2.2.2 Suojaamisen periaatteet

Sitoutuminen pitkiin laina-aikoihin ja kiinteisiin korkoihin vähentää riippuvuutta markkinakorkojen muutoksista, mutta samalla se myös heikentää mahdollisuuksia hyötyä alhaisista lyhytaikaisista koroista tai markkinakorkojen laskusta. Sitoutuminen lyhyisiin laina-aikoihin ja muuttuviin korkoihin lisää riippuvuutta markkinakorkojen muutoksista ja kasvattaa korko- ja jälleenrahoitusriskiä, mutta samalla parantaa mahdollisuuksia hyötyä korkojen laskusta.

Kunnan lainasalkun suojausaste (pitkäaikaisten kiinteäkorkoisten luottojen ja/tai korkosuojausten osuus) on vähintään 50 %. Suojatuksi katsotaan lainat, jotka ovat joko a) kiinteäkorkoisia lainoja tai b) vaihtuvakorkoisia lainoja, jotka ovat muutettu johdannaisinstrumenteilla kiinteäkorkoiksi. Vallitsevaan suojausasteen tasoon vaikuttaa kunnan korkonäkemykset, markkinatilanne sekä kunnan lainamäärä ja sen ennustettu kehitys.

Kunnan vieraan pääoman käytöstä aiheutuvaa korkoriskiä sekä maksuvalmius- ja jälleenrahoitusriskejä hallitaan hajauttamalla lainojen takaisinmaksutaakkaa ajallisesti. Lainojen korkorasitteen vuotuiset vaihtelut pyritään pitämään maltillisina.

Kunnan tavoiteltu lainasalkun keskimääräinen laina-aika ja lainakannan tavoitejakauma:

- Tavoitteena on, että vähintään 50 % kunnan kokonaislainamäärästä olisi lainoja, jotka erääntyvät maksettaviksi yli viiden vuoden päästä.

Tavoiteltu lainasalkun keskimääräinen laina-aika ja lainakannan tavoitejakauma ei ole ehdoton. Lainasalkusta ja sen rakenteen kehittymisestä informoidaan kunnanhallitukselle osavuosisikastausten ja tilinpäätösten yhteydessä.

3. SIJOITUSTOIMINTA

Sijoitustoiminnalla tarkoitetaan kunnan toimialaan liittyvää sijoittamista sekä kassavarojen sijoittamista. Lisäksi kunnalla voi olla toimeksiantona sijoitettavia lahjoitusrahavaroja. Kunnan sijoitustoiminnan tulee lähtökohtaisesti olla taloudellisesti tuottavaa. Vähimmäisvaatimuksena voidaan pitää sijoituksen reaaliarvon säilyttämistä. Sijoitusten tuoton tulisi kattaa myös

sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kustannukset. Sijoitustoiminnassa on otettava huomioon kunnan maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaaminen. Maksuvalmiussuunnitelmalla arvioidaan sijoituksiin käytettävissä oleva rahamäärä ja sijoitusaika. Suunnittelun tarve syntyy kassatulojen ja -menojen eriaikaisesta kertymästä.

3.1 Sijoitustoiminnan periaatteet

3.1.1 Kassavarojen sijoittamisen periaatteet

Kassavaroilla tarkoitetaan maksuliikennevaroja ja kassaylijäämää. Maksuliikennevaroja ovat rahalaitosten käyttötileillä olevat varat sekä käteisvarat. Kassaylijäämää ovat rahoitusarvopaperit ja pankkisaamiset, jotka eivät määrittelyhetkellä ole sidottu maksuliikenteen ylläpitoon.

Kassavarojen hallinnoinnin ensisijainen tavoite on maksuvalmiuden turvaaminen kaikissa olosuhteissa.

Sijoittamisen rahoittaminen lainanotolla ei ole pääsääntöisesti sallittua.

3.1.2 Lahjoitusvarojen sijoittamisen periaatteet

Lahjoitusvarat voivat olla kiinteää omaisuutta, arvopapereita, osuuksia, rahaa, pankkisaamia tai muuta irtainta omaisuutta. Lahjoitusvarojen käyttöä ohjaavat lisäksi näihin liittyvät lahjakirjojen tai testamenttien ehdot.

3.2 Sijoitustoiminnan riskienhallinta ja riskienhallintaa ohjaavat linjaukset

Maksuvalmiusriski tarkoittaa riskiä siitä, että kunnan rahavarat eivät riitä kassamaksuista selviytymiseen. Riskin toteutumisesta aiheutuu viivästyskorkoja ja suunnittelemattoman varainhankinnan lisäkustannuksia.

Maksuvalmiusriskiä hallitaan kassasuunnittelulla, riittävän suurilla ja likvideillä kassavaroilla, tili- ja lainalimiiteillä sekä kuntatodistusohjelmilla. Kunta alentaa maksuvalmiusriskiä hajauttamalla sijoitukset ajallisesti ja määrällisesti.

Korkoriskillä tarkoitetaan korkomuutosten aiheuttamaa muutosta sijoituksen tuotossa tai arvoon. Korkosijoitusten markkinariskiä alennetaan hajauttamalla sijoitukset ajallisesti sekä korkoperiodin mukaan.

4 TAKAUSTOIMINTA

Kunnan takaustoimintaa ohjaavat kuntalain 129 §:ssä tehdyt linjaukset sekä EU:n valtioneuvoston päätökset.

4.1 Kuntalain sääntely

Kuntalain 129 §:n mukaisesti kunta voi antaa takauksen kilpailutilanteessa markkinoilla olevan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, mikäli yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa. Kunnalla on myös mahdollisuus antaa takaus

ei-taloudelliseen toimintaan tai taloudelliseen toimintaan, joka ei tapahdu kilpailutilanteessa markkinoilla tai toimintaan joka liittyy kunnan liikuntalain, kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain, museolain, teatteri- ja orkesterilain tai nuorisolain mukaisten tehtävien edistämiseen. Lisäksi kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden, jos se perustuu lain perusteella hyväksytyyn tukiohjelmaan tai yksittäiseen tukeen tai liittyy yhteisölle tai säätiölle annettuun palveluvelvoitteeseen (esim. sosiaalinen asuntotuotanto).

Kaikissa takaustilanteissa kunnan tulee ottaa huomioon EU:n valtioneuvoston päätökset. Euroopan komissio on antanut tiedonannon EY:n perussopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta valtioneuvoston päätöksinä. Tiedonannon mukaan seuraavien edellytysten täyttäminen osoittaa, että kunnan takaus ei ole valtiontukea:

1. Lainanottaja ei ole taloudellisissa vaikeuksissa
2. Takauksen laajuus voidaan myöntämishetkellä mitata asianmukaisesti (kiinteä enimmäismäärä ja rajattu voimassaoloaika)
3. Takaus ei kata missään vaiheessa enempää kuin 80 prosenttia lainasaamisen tai muun rahoitussitoumuksen määrästä
4. Takauksesta maksetaan markkinaperusteinen hinta.

EU-tiedonannossa on myös todettu, että jos jokin edellä mainituista edellytyksistä ei täyty, se ei tarkoita sitä, että takaus katsottaisiin automaattisesti valtiontueksi. Lähtökohtaisesti kunnan takauksen tulisi täyttää edellä mainitut vaatimukset.

4.2 Takaustoiminnan periaatteet

Kunta myöntää takauksia vain lainoille, joiden tarkoituksena on edistää kunnalle asetettujen tehtävien hoitamista. Käyttöpääoman hankintaa kunta tukee lainoin tai takauksin vain poikkeustapauksissa ja vain omille tytäryhteisöilleen.

Kunta voi kuitenkin myöntää takauksen tai muun vakuuden myös sellaiselle toimijalle, joka ei toimi kilpailutilanteessa markkinoilla eli kyseessä ei-taloudellinen toiminta tai ei kilpailutilannetta markkinoilla. Esimerkiksi luonnollisen monopolin tilanteet, kuten Inkoon kunnan alueella sijaitsevat vesiosuuskunnat.

Kunnan antaessa rahoitussitoumuksille takauksen kunta noudattaa EU:n valtioneuvoston päätelyä. Kunta arvioi tapauskohtaisesti valtioneuvoston kriteerien täyttymisen.

4.2.1 Riskien arviointi ja vakuudet

Takauksia myöntäessään kunnan tulee ottaa kaikissa tilanteissa huomioon, että kunnan myöntämä takaus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä.

Kunta ei saa myöntää takausta, jos takaukseen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Riskejä arvioidaan hankkeesta saatavaa hyötyä vasten. Jos hankkeesta ei saada kunnalle ja sen asukkailla hyötyä tai hyöty on hyvin pieni, ei myöskään riskiä oteta. Lähtökohtana on, että yhtiön omistajat tai muu hankkeen toteuttajataho sijoittaa hankkeeseen riittävän määrän omia varoja.

Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla. Riittävä vastavakuuksien määrä arvioidaan hankekohtaisesti. Takauksien vastavakuuksina käytetään taattavan omaisuuteen kohdistuvia panttikirjoja, yrityskiinnityksiä ja osakkeita, joita voi täydentää henkilökohtaisilla takauksilla. Ennen vakuuden hyväksymistä arvioidaan aina pantin arvo sekä mahdollisuudet pantin mahdolliseen realisointiin. Tavoitteena on, että pantin arvo kattaisi lainasta tai takauksesta kunnalle aiheutuvan riskin kokonaisuudessaan. Ainoastaan erityistapauksissa laina tai takaus voidaan myöntää ilman vastavakuutta.

4.2.2 Takausten muut ehdot

Taattavan lainan laina-aika on pääsääntöisesti enintään 10 vuotta.

Taattavien lainojen korkojen ja muiden lainaehtojen tulee noudattaa markkinoilla yleisesti noudatettavia ehtoja. Takauspalkkion määrä vahvistetaan tapauskohtaisesti ottaen huomioon yhteisön toiminnan luonne ja taloudellinen riski.

4.2.3 Takaustoiminnan raportointi

Kunnan takaustoiminnasta raportoidaan vuosittain kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle osavuositarkastusten sekä tilinpäätöksen yhteydessä.

Kunnanvaltuusto
7.12.2020 § 78